28. मण्डपविधि = पत्र - ५
२८०

1332

10" X 5"

अथाधिवासनं तत्रैवम् शुक्लदेवस्य पत्नीकः सऋत्विजो यजमानः पूर्णकलशं गृहीत्वा भद्रं कर्णेभिरित्यादिमंत्रघोषेण मण्डपमुद्दक्षिणीकृत्य प-
श्चिमद्वारेण प्रविश्य देशकालादि स्मृत्वा करिष्यमाणे तत्कर्माङ्गतया मण्डपदेवतास्थापनादि करिष्ये इति सङ्कल्प्य गौरसर्षपान् मण्डपा-
न्तः सर्वतः सर्षपान्विकिरेत् तत्र मंत्राः यदत्र संस्थितं भूतं स्थानमाश्रित्य सर्वदा स्थानं त्यक्त्वा तु तत्सर्वं यत्रस्थं तत्र गच्छतु १ अपक्रामन्तु
भूतानि पिशा
चाः सर्वतो दि
शम् सर्वेषाम
विरोधेन ब्रह्म
कर्म समारभे
इति २ ततः
कुशोदकपञ्च
गव्येन सर्वतः
आपो हि ष्ठे
ति ऋचेन प्रो
क्षयेत् ततः
स्वस्तिन इति
मंत्रपठनम् १

॥ श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ तोरणपूजा ॥ तत्र पूर्वबहिर्हस्तमात्रे वटतोरणमाश्वत्थं
वा सुदृढं नामकं सुशोभनं नामकं वा शाखं वा कितं । अग्निमीळेमिति मंत्रेण न्यस्य
संपूज्य पराकुर्व्वह स्यतीति तत्र न्यसेत् पूजयेच्च । तत्रैकः कलशः स्थाप्यः तत्र महीद्यौरिति
भू प्रार्थना । ॐ ओषधयः समिति यव प्रक्षेपः । आजिघ्र कलशमित्यिति कलशनिधानम् ।
इमं मे गंग इति जलपूर्णम् । गंधद्वारामिति गंधं प्रक्षिपेत् ॥ या ओषधीरिति सर्वौष-
धीः । काण्डात्काण्डादिति दूर्वा । अश्वत्थे व इति पंचपल्लवान् । स्योना पृथिवीति पंचमृदः
याः फलिनीरिति फलम् । सहिरत्नानीति पंचरत्नानि । हिरण्यरूपमिति हिरण्यम् ।
युवासुवासा इति वस्त्रादिना वेष्टयेत् । पूर्णा दर्वीति धान्यपूर्णपात्रमुपरि निदध्यात्
तत्र ध्रुवावाहनं पूजनं च । ततो दक्षिणे औदुम्बरं प्लाक्षं वा सुमंगलं विकंकतं वा चकाकितं
तोरणं दृढं त्वोर्जे त्वेति निधाय । चन्दनादिना चर्चितं कृत्वा सूर्य्यमंगारकं च तत्र न्यसेत् ।
ततः पूर्ववत्कलशं स्थापयित्वा तत्र धरणीमावाह्यार्चयेत् । ततः पश्चिमे प्लाक्षमोदुंबरं

ॐ द्वा ४

अथ द्वारपूजा
पूर्वद्वारे द्वार
श्रियै नमः ऊ
र्ध्वदेहल्यै नमः
वामदक्षिणस्तं
भयोः गणेशा
य नमः स्कन्दाय
नमः द्वारस्थि
तकलशद्वये गं
गायै नमः य
मुनायै नमः
दक्षिणद्वारे
द्वारश्रियै न
मः ऊर्ध्वदेह
ल्यै नमः अध
स्तंभयोः पुष्प
दंताय नमः कपर्द्दिने नमः कलशद्वये गोदायै नमः कृष्णायै नमः पश्चिमे द्वारश्रियै नमः ऊर्ध्वदेहल्यै नमः अधःस्तंभयोः नंदिने नमः चंडा
य नमः कलशद्वये रेवायै नमः ताप्यै नमः उत्तरे द्वारश्रियै नमः ऊर्ध्वदेहल्यै नमः अधःस्तंभयोः महाकालाय नमः भृंगिणे नमः कलशद्वये
×वारापे नमः वरापे नमः इति द्वारपूजा १

वास्तुकर्मसुभीमं वा गदांकितं ततो रणमत्र आयाहीति न्यस्य संपूज्य चंदनादिना चर्चि
तं कृत्वा भुजं बंधं च तत्र न्यसेत्। ततः पूर्ववत्कलशं स्थापयित्वा तत्र वा कपाल्या वाहनं
पूजनादि। ततः उत्तरे न्यग्रोधमाश्वत्थं पालाशं वा सुहोत्रं सुप्रमं वा प माकितं ततो
रणं मन्त्रो देवीति निधाय पूजनं कृत्वा सोमं केतुं शनिं च तत्र न्यसेत्। ततः कलशं
स्थापयित्वा तत्र विघ्नेशावाहनं पूजनादि। ततः पूर्वं रेद्वारशाखाद्वये कलशद्व
यं दध्यक्षतादियुक्तं पूर्ववत्स्थापयेत्। एवं तं कलशद्वयेन्यस्याचियेत्। ततः पू
र्वस्मिन् ऋग्वेदादिना वृत्विजो द्वावेकैको वा शांतिसूक्तजपार्थत्वेनत्वा मह्वेरणाइ
ति प्रत्येकं मू। ऋग्वेदः पद्मपत्राक्षो गायत्रः सोमदेवतः। अत्रिगोत्र सुविप्रेन्द्र
आत्विकृत्वे मे मखे भवेति कृत्वा। अग्निमील इति पूजयेत्। एह्येहि सर्वामरहि
तसाध्यैरभिष्टुतो वज्रधरामरेशः। संवीज्यमानो प्सरसां गणेन रक्षाध्वरं नो भ एमः
गवन्नमस्ते। भो इंद्र इहागच्छ इह तिष्ठेतींद्रं सांगं सपरिवारं सायुधं सशक्तिं के द्वार २

ततः ३

कलशेऽस्मा वाह्य। त्रातारमिंद्रमिति पूजयित्वा। आं कुः शिक्षानमिति पीतां पता
कां पीतं ध्वजं चोच्छ्रयेत्। तत ऐरावतस्थं पीतवर्णं सहस्राक्षं दक्षिणे वामहस्ते
स्य वज्रोत्पलमिंद्रं ध्यात्वा। इंद्रः सुरपतिः श्रेष्ठो वज्रहस्तो महाबलः। शतयज्ञा
धिपो देवस्तस्मै नित्यं नमो नमः। इति नत्वा इंद्राय सांगाय सपरिवाराय
सायुधाय सशक्तिकाय एतं माषभक्तबलिं समर्पयामीति बलिं दद्यात्। तत
आचम्य आग्नेयकोणे गत्वा पूर्ववत्कलशं स्थापयित्वा तत्र पुंडरीकमस्तं
च संपूज्य एह्येहि सर्वामरहव्यवाहन मुनिप्रवीरैरभितोऽभिजुष्ट। तेजोवता लो
कगणेन सार्द्धं ममाध्वरं पाहि कवे नमस्ते। भो अग्ने इहागच्छ इह तिष्ठ इति सां
गादिकमग्निं कलशे आवाह्य। त्वन्नो अग्ने तपग्निं संपूज्याग्निं दूतमिति रक्तां
पताकां रक्तां ध्वजं चोच्छ्रयेत्। ततः छागस्थं रक्तं दक्षिणे वामकरे धृतशक्ति
कमंडलुं जटोपवीतिनमग्निं ध्यात्वा। आग्नेयः पुरुषो रक्तः सर्वदेवमयोऽव्ययः

महामहिषमारूढं दण्डहस्तं महाबलम् आवाहयामि यज्ञेऽस्मिन् पूजेयं प्रतिगृह्यतामिति नत्वा ८

धूम्रकेतुरजोध्यक्षस्तस्मै नित्यं नमो नमः। इति नत्वा। अग्नये सांगाय एतं माषभक्त
बलिं समर्पयामीति बलिं दद्यात्। ततः कृताचमनो दक्षिणां गत्वा प्रतिद्वारशाखयो
र्बंधकलशद्वयं स्थापयित्वा वामेन दिग्गजं तत्रार्चयेन्मोऽयजुर्वेदिनो द्वावेकं वा
दक्षिणद्वारे शान्तिसूक्तजपार्थं चैवेन नत्वा महद्ब्राह्मणान्। कात्तरक्षोयजुर्वेद
स्विष्णुर्भो विघ्नदैवतः। काश्यपपयस्तु विप्रेन्द्र आत्विकृत्यं मम मखे भवेति प्रत्यके
संप्रार्थ्य इदं वाचा जेत्वेति पूजयेत्। ततः। एह्येहि वैवस्वत धर्मराज सर्वामरैरर्चि
त धर्ममूर्ते। शुभाशुभानन्द शुचामधीश शिवाय नः पाहि मखे नमस्ते॥ आय
महागच्छ इह तिष्ठ तु पूज्येत। ततो महिषारूढं धृतदण्डपाशं दक्षिणवामकरं भज
नपर्वतं तत्तुल्यरूपमग्निसमलोचनं यमं ध्यात्वा। सांगाय यमाय एतं माषभक्तं
बलिं समर्पयामीति बलिं दद्यात्। ततो आचम्य निर्ऋत्यां पूर्ववत् कोणेऽस्थापयि
त्वा कुंभं दद्यात् दिग्गजं दुर्जयं च संपूज्ये॥ एह्येहि रक्षोगणनायक त्वं विशालवेता रामः २

ति सांगादियममावाह्य यमाय सोममिति संपूज्य पूर्ववत् पताकां कृष्णां ध्वजं ... गौरि ४ ल२

गणपिशाचसंवृतः। ममाध्वरं पाहि पिशाचनाथ लोकेश्वरस्त्वं भगवन्नमस्ते। भो निर्ऋते
इहागच्छ इह तिष्ठेति सांगमावाह्य। अङ्कुं च नमिति संपूज्य नीलां पताकां ध्वजं च। भो धूम्र
धूम्रमुखश्चेन्। नरारूढं खड्गहस्तं महाबलं महाकायं बहुराक्षससंयुतं निर्ऋतिं ध्यात्वा।
निर्ऋतिं खड्गहस्तं च सर्वलोकैकपावनम्। आवाहयामि यज्ञेऽस्मिन् पूजेयं प्रतिगृह्य
ताम्। इति नत्वा सांगाय निर्ऋतये एतं माषभक्तबलिं समर्पयामीति बलिं दद्यात्।
तत आचम्य पश्चिमे प्रतिद्वारश्रृगस्य केलशद्वयं निधाय यजेत् दिग्गजेन्द्र स्पार्चयेत्।
ततः सामगायत्रिजातं च विजं वा वृत्वा। साम वेद सर्व पिंगाक्षो ज्ञागतः श्यामदेवतः
भारद्वाजसगोत्र विप्रं दूरशांतिपाठं मखं कुर्विति प्रार्थ्य अयन्न आयाहीति इजयेत्। ॐ एह्ये **नत ५**
हि यादोगणवारिधीनां गणेन पर्जन्यसहाप्सरोभिः। विद्याधरेन्द्रामरगीयमानपा
हि त्वमस्मान् भगवन्नमस्ते। इत्युक्त्वा भो वरुणेहागच्छेह तिष्ठेति सांगवरुणमावाह्य
नत्वा यामीति संपूज्य श्वेतां पताकां ध्वजं च मेममे वरुणस्त्वं च्छिद्रम्। मकरस्थ पाशहस्तं
किरीटिनं श्वेतवर्णं वरुणं ध्यात्वा। पाशहस्तं च वरुणमर्णसां पतिमीश्वरम्। आ

वाहयामियज्ञेऽस्मिन्वरुणायनमोनमः इतिनत्वासांगायवरुणायएतंमाषभक्तबलिं
समर्प्पयामीतिबलिंदद्यात्। ततउपस्थश्चपवायव्यांपूर्ववत्कलशंस्थापयित्वापुष्पदंतं
सिद्धार्घंचतत्रपूजयित्वा। एह्येहियज्ञेममरक्षणायमृगाधिरूढः सहसिद्धसंघैः।
प्राणाधिपःकालकवेःसहायगृहाणपूजांभगवन्नमस्ते। भोवायोइहागच्छइहति
ष्ठेतिसांगादिवायुमावाह्य। नववायवेतस्यैनमः इतिसंपूज्यवायोश्वेतमितिधूम्रोपता
कांध्वजंचोच्छ्रित्य। मन्त्रस्तु चित्रांबरधरंयुवानंवरध्वजधरंदक्षिणवामहस्तेवा
युध्यात्वा। वायुमाकाशगंचैवपवनंवेगवत्कृतिम्। आवाहयामियज्ञेऽस्मिन्पूजयेप्र
तिगृह्यताम्। अनाकारोमहौजाश्चयश्चादृष्टगतिर्दिवि। तस्मैपूज्यायजगतोवायवे
हंनमामितम्। इतिनत्वासांगायवायवेएतंमाषभक्तबलिंसमर्प्पयामीतिबलिंदद्या
त्। ततस्राचम्योत्तरप्रतिद्वारशाखकलशमुपस्थापयित्वासार्वभौमंदिग्गजंत्यस्य
पूजयित्वा। अथर्ववेदविदमृत्विजावुत्तरद्वारेशांतिसूक्तजपार्थंत्वेनत्वामहंवृणइत्युक्त्वा।
वृहन्नेत्रोऽथर्ववेदोनुष्टुभारुद्रदैवतः। वैशंपायनविप्रेन्द्रशांतिपाठमखेकुर्विंतिसंप्रा रामः
र्थ्य। शन्नोदेवीरितिपूजयेत्। एह्येहियज्ञेश्वरयज्ञरक्षांविधत्स्वनक्षत्रगणेनसार्द्धं ३

त्विजंवो

वलिं समर्प्पयामीति ६ लं ४

सर्वौषधीभिः पितृभिः सहैव गृहाण पूजां भगवन्नमस्ते। ओं सोम इहागच्छ इह तिष्ठेति सां
ग सोममावाह्य वयं सोमेति संपूज्य हरितां पताकां ध्वजं चाप्याय स्वेति न्यस्य नरयुक्त
पुष्पकविमानस्थं कुण्डलहारकेयूरसंशोभितं वरगदाधरं दक्षिणवामहस्तं मुकुटिनं म
ईशान ४ होदरं स्थूलकायं कृष्णं पिङ्गनेत्रं पीतवस्त्रं हरिविसखायं कुबेरं ध्यात्वा। सर्वं नक्षत्रमध्ये
तु सोमराजा व्यवस्थितः। तस्मै सोमाय देवाय नक्षत्रपतये नमः इति नत्वा सांगाय सोमा
य एतं माषभक्तबलिं दद्यात्। तत ईशान्यां गत्वा चम्पूर्ववत् कलशं स्थापयित्वा सुप्रतीक
नामानं दिग्गजं मङ्गलं च तत्र पूजयित्वा। एह्येहि विश्वेश्वर त्रिशूलकपाल खट्वाङ्गधारे
न ६ णा सार्द्धम्। लोकेश यज्ञेश्वर यज्ञसिद्ध्यै गृहाण पूजां भगवन्नमस्ते। ईशान इहागच्छ
इह तिष्ठेति तमावाह्य तमीशानमिति संपूज्य श्वेतां सर्ववर्णां वा पताकां ध्वजं चाभित्वा देवसत्वा
सवितुरिन्दुच्छित्वं ढबारूढं वरदत्रिशूलयुतं दक्षिणवामहस्तद्वयं त्रिनेत्रं शुद्धस्फटिक
वर्णमीशानं ध्यात्वा। वृषस्कन्धसमारूढं शूलहस्तं त्रिलोचनं। आवाहयामि जगतोऽस्मिन्न
पूजेयमृतिगृह्यतामिः। सर्वाधिपो महादेव ईशानः शुभः लोकेश्वरः। शूलपाणिर्विरूपाक्ष स्तु
स्मै नित्यं नमो नमः इति नत्वा। सांगाय ईशानाय एतं माषभक्तबलिं समर्पयामीति वलिं

वि घ्नस्त

वाहयामियज्ञेऽस्मिन्वरुणायनमोनमइतिनत्वासांगायवरुणायएतंमाषभक्तबलिं
समर्प्पयामीतिबलिंदद्यात्।ततउपस्थप्वायव्यांध्वजंवस्त्रकलशंस्थापयित्वापुष्पदंतं
लिङ्गार्थंचतत्रप्रपूजयित्वा।एह्येहियज्ञेममरक्षणायमृगाधिरूढःसहसिद्धसंघैः।
प्राणाधिपःकालकवेःसहायगृहाणपूजांभगवन्नमस्ते।भोवायोइहागच्छइहति
ष्ठेतिसांगादिवायुमावाह्य।ततवायव्येतस्मिन्नितिसंपूज्यवायोआत्मानमितिधूम्रांपता
कांध्वजंचोच्छ्रित्य।मृगारूढंचित्रांबरधरंयुवानंवरध्वजधरंदक्षिणवामहस्तंवा
युंध्यात्वा।वायुमाकाशगंचैवपवनंवेगवत्कृतिम्।आवाहयामियज्ञेऽस्मिन्पूजेयंप्र
तिगृह्यताम्।अनाकारमहोजाड्यबल्याद्युष्णगानिर्द्दिवि।तस्मैपूज्यायजगतांवायव
हंनमाम्यहम्।इतिनत्वासांगायवायवेएतंमाषभक्तबलिंसमर्प्पयामीतिबलिंदद्या
त्।ततआचम्योत्तरप्रतिद्वारशाखंककलशंध्वजस्थापयित्वासार्वभौमंदिग्गजंन्यस्य
पूजयित्वा।अथर्ववेदविदुत्कृष्टचित्राजावत्तरद्वारशांतिसूक्तजपार्थंत्वेनत्वामहंवृणइत्युक्त्वा।
वहन्नेत्रोथर्ववेदोऽनुष्टुभोरुद्रदैवतः।वैशंपायनविप्रेंद्रशांतिपाठंमखेकुर्वितिसंप्रा रामः
र्थ्य।शन्नोदेवीरितिप्रजपेत्।एह्येहियज्ञेश्वरयज्ञरक्षांविधत्स्वनक्षत्रगणेनसार्द्धं ३

त्रिजंबो

सर्वौषधीभिः पितृभिः सहेव गृहाणपूजां भगवन्नमस्ते। भोसोमेहागच्छ इहतिष्ठेति सां
गं सोममावाह्य वयंष्ट सोमेति संपूज्य हरितां पताकां ध्वजं चाप्यायस्वेति न्येस्य नरयुत
पुष्पकविमानस्थं कुंडलहारकेयूरसंशोभितं वरंगदाधरं दक्षिणवामहस्ते मुकुटिनं म
ईशन४ होदरं स्थूलकायं कृष्णं पिंगनेत्रं पीनविग्रहं शिवसखाय कुवेरं ध्यात्वा। सर्वं नक्षत्रमध्ये
तु सोमराजा व्यवस्थितः। तस्मै सोमाय देवाय नक्षत्रपतये नमः इति नत्वा सांगाय सोमा
य एतं माषभक्तबलिं दद्यात्। तत ईशान्यां गत्वाच स्पष्टवत्कलशं स्थापयित्वा सुप्रतीक
नामानं दिग्गजं मंगलं च तत्र पूजयित्वा एह्येहि विश्वेश्वर नस्त्रिशूल कपाल खट्वांगधरे
न६ ण सार्द्धम्। लोकेश यज्ञेश्वर यज्ञसिद्धै गृहाण पूजां भगवन्नमस्ते। ईशानेहागच्छ
इहतिष्ठेति तमावाह्य तमीशानमिति संपूज्य श्वेतां सवर्णां वा पताकां ध्वजं च अभित्वा देव स्सन्ता
सवितुरित्यृचा वृषारूढं वरदत्रिशूलयुतं दक्षिणवामहस्ते त्रिनेत्रं शुद्धस्फटिक
वर्णमीशानं ध्यात्वा। वृषस्कंधसमारूढ शूलहस्त त्रिलोचन। आवाहयामि यज्ञेऽस्मिन्
पूजेयं प्रतिगृह्यताम्। सर्वाधिपो महादेव ईशानः शुभकृदीश्वरः। शूलपाणिर्विरूपाक्षस्त
स्मै नित्यं नमो नमः इति नत्वा। सांगाय ईशानाय एतं माषभक्तबलिं समर्प्पयामीति बलिं

दद्यात्। ततश्चाचम्य ईशानकोणेयामिध्येगत्वा। एह्येहि पाताल धरामरेन्द्र नागांगनाकिन्नरगीय
मान। यक्षोरगेन्द्रामरलोकसंघैरनन्तरक्षाध्वरमस्मदीयम्। भो अनन्त इहागच्छ इह तिष्ठ इति
सागमनं तत्वा वाह्य आग्नेयगोरिति संपूज्य मध्ये वल्मीक्यर्तोपताकां ध्वजं च आग्नेयं गोरित्युच्छि
त्य। अनन्तं श्यामवर्णं नागेन्द्रं फणासप्तकमण्डितम्। पद्मशंखधरं द्वाभ्यां दक्षिणकरद्वये च
क्रगदाधरं द्वाभ्यां वामकरद्वये नीलवर्णमनन्तं ध्यात्वा। योसावनन्तरूपेण ब्रह्माण्डं स
चराचरम्। पुष्पवद्धारयेन्मूर्ध्नि तस्मै नित्यं नमो नमः इति नत्वा सांगायत्र्यनन्तायाएतं माष
भक्तबलिं समर्प्पयामीति बलिं दद्यात्। ततश्चाचम्य नैऋत्य पश्चिमयामिध्येगत्वा। ए
ह्येहि सर्वाधिपते सुरेन्द्र लोकेन सार्द्धं पितृदेवताभिः। सर्वस्य धातास्यमितप्रभावो विशा
ध्वरं नः सततं शिवाय। भो ब्रह्मन्निहागच्छ इह तिष्ठ इति ब्रह्माणमावाह्य ब्रह्म यज्ञान
मिति संपूज्य रक्तोपताकां ध्वजं च ब्रह्म यज्ञानमित्युच्छ्रित्य। चतुर्मुखं हंसारूढमक्षमा
लाकुशामेषि धरं द्वाभ्यां दक्षिणकरद्वये। स्रुवकमण्डलुधरं द्वाभ्यां वामकरद्वये श्मश्रु
फलं जटिलं लम्बोदरं रक्तवर्णं ब्रह्माणं ध्यात्वा। पद्मयोनिश्चतुर्मूर्त्तिर्वेदवासः पिता
महः। यज्ञाध्यक्षश्चतुर्वक्त्रस्तस्मै नित्यं नमो नमः इति नत्वा सांगायत्र्यै ब्रह्मणे एतं माष रामः
भक्तबलिं समर्प्पयामीति बलिं दद्यात्। नैऋत्य पश्चिमान्तराले अनन्त बलिदानमीशा

ब्रह्म२

नपूर्वोत्तरालेब्रह्मवलिदानंचेतिरूपनारायणः। ततआचम्यमंडपमध्येऽत्युच्चंदंडोद
श्चहस्तदीर्घंहस्तविस्तृतःपंचहस्तदीर्घोहस्तविस्तारोवामहाध्वजंकिंकिण्यादियुक्तो
दृढस्तंभउत्तमइतिस्थाप्यतत्रैवब्रह्मपूजनंच। वेदिकाग्नेयकोणेरणापाावस्तुदायेनमः।
वस्तुदंब्रावाहयामिस्थापयामिपूजयामीत्यालंभ्यगंधपुष्पादिनापूजयेत्। नमःप्राद
क्षिणपश्चिमेरणीभद्रायै०२नंदायै०३मध्येमंडपाग्नेयकोणेभूत्यै०२सरस्वत्यै०२पूर्वसं
ध्यायै०३मध्यसंध्यायै०४पश्चिमसंध्यायै०५गायत्र्यै०६सावित्र्यै०७वृहत्यै०८दित
यै०९विनतायै०१०पौर्णमास्यै०११सिनीवाल्यै०१२ततोमंडपबाह्येस्तंभेषुसर्वेभ्यो
देवेभ्योनमः। एषुपन्नगेभ्योनमइत्यर्चयेत्। ततःपूर्वभागेउपलिप्तभूमावुपविश्य।
त्रैलोक्येयानिभूतानिस्थावराणिचराणिच। ब्रह्मविष्णुशिवैःसार्द्धंरक्षांकुर्वंतुतानि
मे। देवदानवगंधर्वायक्षराक्षसपन्नगाः। ऋषयोमनवोगावोदेवमातरएवच। सर्वे
ममाध्वरेरक्षांप्रकुर्वंतुमुदान्विताः। ब्रह्माविष्णुश्वरुद्रश्वक्षेत्रपालगणैःसह। रक्षंतुमे
उपसर्वेघ्नंतुरक्षांसिसर्वतः इतिपठित्वा। त्रैलोक्यस्थेभ्यःस्थावरेभ्योभूतेभ्योनमः। त्रैलो
क्यस्थेभ्यश्चरेभ्योभूतेभ्योनमः। ब्रह्मणेविष्णवेशिवायदेवेभ्योदानवेभ्योगंधर्वेभ्योयक्ष
राक्षसेभ्यःपन्नगेभ्यःऋषिभ्योमनुष्येभ्योदेवमातृभ्योनमइतिप्रत्येकंसंपूज्यमाषभक्तव

वंशेषुकिन्नरेभ्योनमः।

भूमो१

ततः ऋग्वेदादिक्रमात् ३

लिंदद्यात् । ततो यजमानः सर्वैः ऋत्विग्भिः सह प्राग्द्वारेण मंडपं प्रविश्य दक्षिणद्वार
भागे २ पश्चिमदेशे उपविश्य गुर्वादयो यथाविहितं कर्म कुरुध्वमिति वदेयत् । अत्राग्निस्थाप
न प्रतिकुंडमेकैकः कलशः स्थाप्यः ऋत्विग्भिरिति केचित् । गुरुणा स्थाप्य इत्यन्ये । प्रा
गादिकुंडेषु ऋत्विजोऽग्निं स्थापयेयुः । ततो गुरुर्यजमानान्वितो ग्रहवेद्यां सर्वतोभ
द्रे मंडले देवताः स्थापयेदिति पितामहचरणाः । यथा । अद्येहेत्यादि० मंडलदेवता
स्थापनं करिष्ये इति संकल्प्य स्थापयेत् । इति मंडपविधिः ॥

इति मण्डप विधिः

रामः
५